C/2026/3927

1.9.2026

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 10ης Ιουλίου 2026

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Λετονίας

(C/2026/3927)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ([1]), και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 ορίζει τους στόχους του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο αποσκοπεί στην προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και στην πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Ο κανονισμός ορίζει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν πολυμερή εποπτεία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σύμφωνα με τους στόχους και τις απαιτήσεις που ορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ). Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τη διατύπωση και την εποπτεία της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

(2) Στις 25 Νοεμβρίου 2025 η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2026 της Λετονίας. Την ίδια ημερομηνία, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2026, στην οποία η Λετονία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2026, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([2]) στις 21 Απριλίου 2026, και την κοινή έκθεση για την απασχόληση και τη σύσταση σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στις 9 Μαρτίου 2026.

(3) Στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ένα στρατηγικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ένωσης κατά την επόμενη πενταετία. Προσδιορίζει τις τρεις επιταγές μετασχηματισμού, την καινοτομία, την απανθρακοποίηση και την ανταγωνιστικότητα, καθώς και την ασφάλεια, ως κρίσιμους πυλώνες για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Από τη δημοσίευσή της, η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας τροφοδοτεί τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών συνάδουν με τους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ, ώστε να διαμορφώνεται μια ενοποιημένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση που να προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση.

(4) Το 2026 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται παράλληλα με το τελικό στάδιο της εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) ([3]). Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ), σε συνδυασμό με τη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής, υπήρξαν καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αυτά όφειλαν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των προκλήσεων που προσδιορίστηκαν στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν κατά τους τελευταίους κύκλους, και τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ευρωπαϊκή πολιτική συνοχής όφειλαν να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Καθώς ο ΜΑΑ πλησιάζει στο τέλος του κύκλου ζωής του, παραμένει σημαντικό να διατηρηθούν και να αξιοποιηθούν ως βάση οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που υποστηρίζονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΜΑΑ, ιδίως εκείνες που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.

(5) Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2026 για τη Λετονία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Λετονίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2025 και προέβη σε απολογισμό της υλοποίησης του ΣΑΑ από τη Λετονία. Με βάση την ανάλυση αυτή, στην έκθεση χώρας προσδιορίζονται οι πλέον πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Λετονία. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Λετονίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(6) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο, βάσει αξιολόγησης και σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Λετονίας ([4]). Το σχέδιο καλύπτει την περίοδο από το 2025 έως το 2028 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών. Το Συμβούλιο συνέστησε τους ακόλουθους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών: 5,9 % το 2025, 3,6 % το 2026, 3,4 % το 2027 και 3,3 % το 2028, που αντιστοιχούν στους μέγιστους σωρευτικούς ρυθμούς αύξησης που υπολογίστηκαν με βάση το 2023 ως έτος αναφοράς, ήτοι 15,5 % το 2025, 19,7 % το 2026, 23,8 % το 2027 και 27,9 % το 2028.

([2]) ΕΕ C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Λετονίας (ΕΕ C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

(7) Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να ζητήσουν την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με συντονισμένο τρόπο για να στηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ να επιτύχει ταχεία και σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών ([5]), και η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 6ης Μαρτίου 2025. Κατόπιν αιτήματος της Λετονίας, στις 8 Ιουλίου 2025 το Συμβούλιο, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση με την οποία επιτρέπει στη Λετονία να αποκλίνει από τους συνιστώμενους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών ([6]). Η περίοδος κατά την οποία ενεργοποιείται η εθνική ρήτρα διαφυγής (2025-2028) επιτρέπει στη Λετονία να ιεραρχήσει εκ νέου τις δημόσιες δαπάνες ή να αυξήσει τα δημόσια έσοδα, έτσι ώστε οι επί μακρόν υψηλότερες αμυντικές δαπάνες να μη θέσουν σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα.

(8) Στις 30 Απριλίου 2026 η Λετονία υπέβαλε την ετήσια έκθεση προόδου της για το 2026 ([7]) σχετικά με την τήρηση των συνιστώμενων μέγιστων ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ετήσια έκθεση προόδου αντικατοπτρίζει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Λετονίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(9) Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ το 2025 ανήλθε σε 2,1 % και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ανήλθε σε 3,8 %. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,4 % το 2026 και κατά 1,6 % το 2027, ο δε πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 3,6 % το 2026 και 2,2 % το 2027.

(10) Με βάση στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη Eurostat ([8]), το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Λετονίας αυξήθηκε από 1,8 % του ΑΕΠ το 2024 σε 2,5 % του ΑΕΠ το 2025. Η αύξηση του ελλείμματος το 2025 αντικατοπτρίζει κυρίως τον δυσμενή δημοσιονομικό αντίκτυπο της μεταρρύθμισης του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και τη μείωση του εισοδήματος περιουσίας, που επηρεάζονται από τις χαμηλότερες πληρωμές μερισμάτων από κρατικές επιχειρήσεις και τα χαμηλότερα έσοδα από τόκους. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής προβλέπουν έλλειμμα ύψους 3,3 % του ΑΕΠ το 2026 και 4,3 % του ΑΕΠ το 2027. Η αύξηση το 2026 αντικατοπτρίζει κυρίως τις υψηλότερες επενδύσεις (μεταξύ άλλων στην άμυνα), τις αυξανόμενες δαπάνες για τόκους και τη συνεχιζόμενη αύξηση των κοινωνικών μεταβιβάσεων, κυρίως λόγω της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των συντάξεων και των παροχών που υπερβαίνει την οικονομική ανάπτυξη, καθώς και του αυξανόμενου αριθμού των δικαιούχων συντάξεων. Η περαιτέρω αύξηση του ελλείμματος το 2027 αντικατοπτρίζει κυρίως τις περαιτέρω επιπτώσεις της μεταρρύθμισης του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων και τη μείωση του εισοδήματος περιουσίας, καθώς και την απότομη αύξηση των αμυντικών δαπανών, παράλληλα με τη συνεχιζόμενη μεγάλη αύξηση των κοινωνικών μεταβιβάσεων.

(11) Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([9]), ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, ήταν διασταλτικός, κατά 1,1 % του ΑΕΠ, το 2025. Προβλέπεται να είναι επεκτατικός, κατά 1,5 % του ΑΕΠ, το 2026 και σε γενικές γραμμές ουδέτερος το 2027.

([5]) Ανακοίνωση της Επιτροπής για την κάλυψη των αυξημένων αμυντικών δαπανών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Βρυξέλλες, 19.3.2025 [C(2025) 2000 final].

([6]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2025, που επιτρέπει στη Λετονία να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών οι οποίοι καθορίζονται από το Συμβούλιο δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 (Ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής) (ΕΕ C, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

([7]) Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου για το 2026 είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([8]) Eurostat – Δείκτες ευρώ, 22.4.2026.

([9]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο εκείνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και εκείνες που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(12) Με βάση στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη Eurostat ([10]), το δημόσιο χρέος της Λετονίας αυξήθηκε από 46,2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2024 σε 46,9 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2025. Η αύξηση του λόγου χρέους το 2025 αντικατοπτρίζει κυρίως το δημοσιονομικό έλλειμμα και τη θετική προσαρμογή αποθεμάτων-ροών. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ σε 48,8 % έως τα τέλη του 2026 και περαιτέρω σε 53,8 % έως τα τέλη του 2027. Οι αυξήσεις το 2026 και το 2027 αντικατοπτρίζουν κυρίως τα υψηλά πρωτογενή ελλείμματα και τις ανοδικές προσαρμογές αποθεμάτων-ροών που επηρεάζονται από επικείμενες εξοφλήσεις ευρωομολόγων.

(13) Με βάση στοιχεία της Eurostat ([11]), οι συνολικές αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης στην Λετονία ανήλθαν στο 3,2 % του ΑΕΠ το 2025, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το έτος αναφοράς 2021. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, προβλέπεται να ανέλθει στο 4,1 % του ΑΕΠ το 2026, ποσοστό που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 1,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021 ([12]).

(14) Η Ένωση εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κινδύνους διαταραχών του ενεργειακού εφοδιασμού και αυξημένης αστάθειας των τιμών, οι οποίοι επιδεινώνονται από γεωπολιτικές εντάσεις που επηρεάζουν τις παγκόσμιες αγορές πετρελαίου και αερίου. Η εμπειρία από την ενεργειακή κρίση της περιόδου 2022-2023 έχει δείξει ότι μέτρα που έχουν μεγάλο εύρος και δεν είναι στοχευμένα συνεπάγονται μεγάλο δημοσιονομικό κόστος και είναι κοινωνικά και οικονομικά μη αποδοτικά. Από την έναρξη του πολέμου στη Μέση Ανατολή τον Φεβρουάριο του 2026, η Λετονία θέσπισε μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις ([13]). Σε αυτά τα μέτρα περιλαμβάνονται η μη στοχευμένη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το ντίζελ και η στοχευμένη μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το γεωργικό ντίζελ, αμφότερες από την 1η Απριλίου έως την 30ή Ιουνίου 2026. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2026 της Επιτροπής, το δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων προβλέπεται να ανέλθει σε λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ το 2026. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αν τα μέτρα αυτά παραμείνουν σε ισχύ έως το τέλος του 2026, το δημοσιονομικό τους κόστος θα ανέλθει στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2026.

(15) Με βάση τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Λετονίας αυξήθηκαν κατά 5,0 % το 2025 και κατά 10,2 % σωρευτικά το 2024 και το 2025. Η αύξηση των καθαρών δαπανών το 2025 είναι χαμηλότερη από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Αν τα έτη 2024 και 2025 εξεταστούν μαζί, ο σωρευτικός ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών είναι επίσης χαμηλότερος από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης.

(16) Με βάση τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Λετονίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 6,7 % το 2026 και κατά 17,5 % σωρευτικά το 2024, το 2025 και το 2026. Η προβλεπόμενη αύξηση των καθαρών δαπανών το 2026 υπερβαίνει τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης και αντιστοιχεί σε απόκλιση 1,2 % του ΑΕΠ σε ετήσιους όρους. Αν τα έτη 2024, 2025 και 2026 εξεταστούν μαζί, ο προβλεπόμενος σωρευτικός ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών είναι χαμηλότερος από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης ([14]).

([10]) Eurostat – Δείκτες ευρώ, 22.4.2026.
([11]) Eurostat, δημόσιες δαπάνες βάσει της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG).
([12]) Ο ορισμός του ΝΑΤΟ για τις αμυντικές δαπάνες διαφέρει από τον ορισμό της COFOG για την άμυνα. Επιπλέον, ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές λόγω της χρονικής στιγμής καταγραφής των δαπανών, ιδίως για στρατιωτικό εξοπλισμό, διότι η υποβολή στοιχείων από το ΝΑΤΟ δεν ακολουθεί τους κανόνες των εθνικών λογαριασμών όσον αφορά τον χρόνο καταγραφής.
([13]) Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζουν την κατάσταση όπως είχε κατά την καταληκτική ημερομηνία των εαρινών προβλέψεων 2026 της Επιτροπής (4 Μαΐου 2026).
([14]) Δεδομένου ότι η Λετονία επωφελείται από ευελιξία στο πλαίσιο της εθνικής ρήτρας διαφυγής, η αξιολόγηση της συμμόρφωσης επικεντρώνεται στην τελευταία αυτή σύγκριση.

(17) Στις 3 Ιουνίου 2026 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ ([15]). Στην έκθεση αυτή αξιολογήθηκε η κατάσταση της Λετονίας σε σχέση με το κριτήριο του ελλείμματος, δεδομένου ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης που προβλέπεται για το 2026 υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών παραγόντων, κατά περίπτωση, το κριτήριο του ελλείμματος πληρούται από τη Λετονία. Υπό αυτό το πρίσμα, και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής που συστάθηκε βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή δεν πρότεινε την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

(18) Τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται υπό πίεση για να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες διαρθρωτικών δαπανών. Ο τρέχων ετήσιος προϋπολογισμός και το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο περιλαμβάνουν δεσμεύσεις για υψηλότερες αμυντικές δαπάνες χρηματοδοτούμενες με δανειακά κεφάλαια, αλλά δεν παρέχουν επαρκή χρηματοδότηση για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την κοινωνική προστασία. Οι χαμηλές δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη εξακολουθούν να επηρεάζουν αρνητικά την προσβασιμότητά της, ενώ η επάρκεια των συντάξεων προβλέπεται να παραμείνει πολύ χαμηλή σε μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Για την εξασφάλιση κατάλληλης χρηματοδότησης για βασικές προτεραιότητες, με παράλληλη διατήρηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, απαιτείται ολοκληρωμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει τη συγκέντρωση πρόσθετων φορολογικών εσόδων, τη μείωση της παραοικονομίας και την αύξηση της αποδοτικότητας των δαπανών.

(19) Επιπλέον, ως κράτος μέλος στα ανατολικά εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, η Λετονία είναι αντιμέτωπη με πιέσεις όσον αφορά τις δαπάνες που σχετίζονται με την άμυνα και την ανθεκτικότητα έναντι υβριδικών απειλών, όπως διαταραχές ΤΠ σε κρίσιμες υποδομές και εισβολές δρόνων, καθώς και ειδικές προκλήσεις που επηρεάζουν τη δυναμική της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας όχι μόνο επιδεινώνει ορισμένες από τις υφιστάμενες διαρθρωτικές προκλήσεις, αλλά επίσης αυξάνει και τις πιέσεις όσον αφορά την ασφάλεια, διαταράσσει τις διασυνοριακές οικονομικές δραστηριότητες και μειώνει την ελκυστικότητα των επενδύσεων. Αν και η Λετονία έχει ήδη αυξήσει σημαντικά τις αμυντικές δαπάνες, οι προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας απαιτούν περαιτέρω επενδύσεις στην πολιτική προστασία και ετοιμότητα, καθώς και στη στρατιωτική κινητικότητα. Τέτοιες επενδύσεις θα μπορούσαν να έχουν το διπλό όφελος της αντιμετώπισης των προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας και της παροχής ευκαιριών για τις οικονομίες των περιφερειών.

(20) Τα φορολογικά έσοδα της Λετονίας ανήλθαν στο 34,9 % του ΑΕΠ το 2024 και παρέμειναν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, που ήταν 39,4 %. Η Λετονία εξακολουθεί να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στους φόρους επί της κατανάλωσης και της εργασίας ως κύριες πηγές εσόδων της. Οι φόροι κεφαλαίου (συμπεριλαμβανομένου του φόρου εισοδήματος εταιρειών) και ακίνητης περιουσίας αντιστοιχούν σε μικρότερο μερίδιο του φορολογικού μείγματος από ό,τι σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Το 2025 και το 2026 η Λετονία αύξησε ελαφρώς τους φόρους κεφαλαίου και διάφορους φόρους κατανάλωσης που είναι λιγότερο επιζήμιοι για την ανάπτυξη και εξυπηρετούν στόχους πολιτικής (συμπεριλαμβανομένων των ειδικών φόρων κατανάλωσης στα καύσιμα, τον καπνό, το αλκοόλ και τα αναψυκτικά, του φόρου εταιρικών αυτοκινήτων, καθώς και του φόρου επί των τυχερών παιχνιδιών και των λαχείων). Ωστόσο, τα πρόσθετα έσοδα από αυτούς τους φόρους υπεραντισταθμίστηκαν από τη μείωση των εσόδων λόγω της μεταρρύθμισης του 2025 στη φορολογία επί της εργασίας.

(21) Σύμφωνα με στοιχεία ερευνών του 2024, η παραοικονομία παραμένει υψηλή, στο 21,4 % του ΑΕΠ, κυρίως λόγω του υψηλού ποσοστού αδήλωτων μισθών («άδηλη πληρωμή μισθών»). Μολονότι η Λετονία εφαρμόζει μέτρα για τον καλύτερο εντοπισμό της μη καταβολής φόρων ή της φοροδιαφυγής, όπως η υποχρεωτική ηλεκτρονική τιμολόγηση για τις συναλλαγές και το σύστημα αξιολόγησης των φορολογουμένων, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση των ψηφιακών εργαλείων, την ενθάρρυνση της εθελοντικής συμμόρφωσης και την ενίσχυση των μηχανισμών επιβολής.

(22) Σε αντίθεση με την πρακτική προηγούμενων ετών, κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού του 2026, οι περισσότερες από τις εξοικονομήσεις που εντοπίστηκαν κατά την επανεξέταση των δαπανών διοχετεύθηκαν στη χρηματοδότηση των βασικών προτεραιοτήτων της κυβέρνησης. Αν και η διαδικασία του 2026 σηματοδότησε μια ευπρόσδεκτη αλλαγή προσέγγισης, θα ήταν προς όφελος της Λετονίας η περαιτέρω θεσμοθέτηση αυτής της πρακτικής για μελλοντικούς προϋπολογισμούς, καθώς και η επέκταση του πεδίου εφαρμογής και της φιλοδοξίας της επανεξέτασης των δαπανών. Η λήψη περαιτέρω μέτρων για την εφαρμογή της κατάρτισης του προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων μπορεί επίσης να συμβάλει στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων δαπανών.

([15]) Έκθεση της Επιτροπής που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης [COM(2026) 302 final της 3.6.2026].

(23) Η συστηματική, ουσιαστική και έγκαιρη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών συμφεροντούχων παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης των χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(24) Ο ρυθμός υλοποίησης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής στη Λετονία, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ, τόσο σε επίπεδο επιλογής έργων όσο και σε επίπεδο πληρωμών. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η τρέχουσα δυναμική, και παράλληλα να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος των επενδύσεων στην πράξη. Η Λετονία λαμβάνει ήδη μέτρα στο πλαίσιο του οικείου προγράμματος της πολιτικής συνοχής για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης. Ωστόσο, σε ορισμένους τομείς ενδέχεται να απαιτείται περαιτέρω ενίσχυση της εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τις υποδομές μεγάλης κλίμακας, τις μεταφορές, καθώς και την κλιμάκωση της στήριξης προς ΜΜΕ σε περιφέρειες εκτός της πρωτεύουσας. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση των νέων επενδύσεων που προσδιορίστηκαν από τη Λετονία στην ενδιάμεση επανεξέταση των ταμείων της πολιτικής συνοχής, ιδίως εκείνες που συνδέονται με τις πέντε προτεραιότητες που προσδιορίζονται στον κανονισμό για την ενδιάμεση επανεξέταση ([16]).

(25) Η Λετονία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, την έρευνα και την καινοτομία, την ενεργειακή απόδοση, τις βιώσιμες μεταφορές, τη διαχείριση των πόρων, τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, την κοινωνική προστασία, την πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τη στέγαση.

(26) Μολονότι η δανειοδοτική δραστηριότητα έχει αυξηθεί από το 2024 λόγω της χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής, δεν υπήρξαν σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές στην τραπεζική δανειοδότηση προς τις επιχειρήσεις. Αν και οι όροι δανειοδότησης των νοικοκυριών έχουν βελτιωθεί με κυβερνητικές πρωτοβουλίες, ιδίως με την απλούστευση των όρων αναχρηματοδότησης των ενυπόθηκων δανείων, οι όροι δανειοληψίας των εταιρειών παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητοι. Η Λετονία έχει εφαρμόσει ορισμένα καθεστώτα δημόσιας στήριξης, κυρίως μέσω του κρατικού αναπτυξιακού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος ALTUM, που περιλαμβάνουν πλαίσιο δημόσιων εγγυήσεων, πρόγραμμα μεγάλων επενδύσεων, στήριξη για επενδύσεις στον τομέα της πράσινης μετάβασης (όπως η παροχή κεντρικής θέρμανσης και η παραγωγή βιομεθανίου), καθώς και πρωτοβουλίες στους τομείς της καινοτομίας, της οικονομικής ανθεκτικότητας και των στρατιωτικών προϊόντων ή των προϊόντων διπλής χρήσης. Χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για τη στήριξη των επενδύσεων των εταιρειών στην ψηφιακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της βασικής ψηφιακής έντασης. Εξακολουθούν να υπάρχουν αυστηρές απαιτήσεις εξασφαλίσεων και υψηλά επιτόκια, ιδίως εκτός της Ρίγας, παρά την ισχυρή χρηματοπιστωτική ευρωστία των τραπεζών. Η κεφαλαιαγορά της Λετονίας παραμένει ανεπαρκώς ανεπτυγμένη. Εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την επέκταση των επιλογών χρηματοδότησης πέραν των παραδοσιακών πηγών, όπως αποδεικνύεται από τη χαμηλή χρηματιστηριακή κεφαλαιοποίηση και την περιορισμένη χρήση εισηγμένων μετοχών και ομολόγων για χρηματοδότηση. Οι επενδύσεις κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών υπολείπονται του μέσου όρου της ΕΕ, εξαιτίας της ανεπαρκούς ιδιωτικής χρηματοδότησης, ενώ τα συνταξιοδοτικά ταμεία της Λετονίας χαρακτηρίζονται από περιορισμένες εγχώριες επενδύσεις και χαμηλές αποδόσεις. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση θα ήταν δυνατό να βελτιωθεί με την προώθηση της κινητικότητας των δανειοληπτών και του ανταγωνισμού στην αγορά εταιρικών δανείων, με συνεχείς προσπάθειες για την ενίσχυση των δημόσιων καθεστώτων δανειοδότησης και εγγυήσεων, καθώς και με ενεργοποίηση των κεφαλαιαγορών.

(27) Τα χαμηλά επίπεδα δαπανών Ε&Α της Λετονίας, και ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, εξακολουθούν να περιορίζουν την καινοτομία, όπως αποδεικνύεται από τον αριθμό των αιτήσεων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανά δισεκατομμύριο ΑΕΠ, ο οποίος παραμένει χαμηλότερος από το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ. Η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και ακαδημαϊκής κοινότητας παραμένει περιορισμένη, με αποτέλεσμα να επιβραδύνεται η μεταφορά γνώσεων. Οι εταιρείες αναφέρουν χρονοβόρες, πολύπλοκες διαδικασίες κατά τη συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα, ενώ οι ερευνητές δεν έχουν κίνητρα για συμμετοχή σε έργα εφαρμοσμένης έρευνας. Οι προκλήσεις αυτές έχουν οδηγήσει σε χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, ιδίως εκτός της περιφέρειας της πρωτεύουσας, η οποία επιδεινώνεται από τη χαμηλή ένταση κεφαλαίου και την περιορισμένη τομεακή ανακατανομή. Η δραστηριότητα των νεοφυών επιχειρήσεων υστερεί επίσης σε σχέση με την Εσθονία και τη Λιθουανία, με λιγότερες νέες καταχωρίσεις ετησίως. Παρά το ευνοϊκό κανονιστικό περιβάλλον, τα οικοσυστήματα νεοφυών και επεκτεινόμενων επιχειρήσεων παραμένουν ανεπαρκώς ανεπτυγμένα, λόγω της κατακερματισμένης και χαμηλής χρηματοδοτικής στήριξης. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, η στρατηγικά σχεδιασμένη χρηματοδοτική στήριξη, όπως καθεστώτα στήριξης στα οποία απαιτείται ιδιωτική συγχρηματοδότηση ή επιβάλλεται η απασχόληση ερευνητών, καθώς και η πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να ενθαρρύνεται η συνεργασία με τη βιομηχανία, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη ικανοτήτων και στην προώθηση της καινοτομίας, διευρύνοντας έτσι τη συμμετοχή στην Ε&Κ και βελτιώνοντας τα επίπεδα παραγωγικότητας. Οι μακροπρόθεσμες πολιτικές που βοηθούν τις νεοφυείς επιχειρήσεις να αναπτυχθούν στη Λετονία και παρέχουν κίνητρα για επιχειρηματικές επενδύσεις Ε&Α, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για απασχόληση σε Ε&Α στον ιδιωτικό τομέα, θα ενισχύσουν επίσης την πιο μακροπρόθεσμη αύξηση της ΣΠΣΠ με την πάροδο του χρόνου.

([16]) Κανονισμός (ΕΕ) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2025, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.

(28) Το 2025, το 73 % της καθαρής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της Λετονίας προήλθε από ανανεώσιμες πηγές —ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην ΕΕ— και η υδροηλεκτρική ενέργεια αντιστοιχεί στο μεγαλύτερο μέρος αυτής της παραγωγής. Μολονότι η εγκατεστημένη δυναμικότητα ηλιακής ενέργειας έχει αυξηθεί τα τελευταία έτη, η δυναμικότητα αιολικής ενέργειας έχει αυξηθεί οριακά μόνο. Δεδομένου ότι είναι περιορισμένες οι δυνατότητες περαιτέρω επέκτασης της υδροηλεκτρικής ενέργειας, η κλιμάκωση της αιολικής και της ηλιακής ενέργειας είναι καθοριστικές για τη μείωση της έκθεσης στην αστάθεια των τιμών των ορυκτών καυσίμων και των εξαρτήσεων. Αν και οι πρόσφατες νομοθετικές και κανονιστικές πρωτοβουλίες έχουν μετριάσει σε κάποιο βαθμό τη συμφόρηση του δικτύου, θα μπορούσε να βελτιωθεί η διαχείριση της σειράς αναμονής των δικτύων, για παράδειγμα με τη μετάβαση από την προσέγγιση της χρονικής σειράς προτεραιότητας προς μια προσέγγιση που δίνει προτεραιότητα σε έργα άμεσης εκκίνησης και οικονομικά βιώσιμα. Επιπλέον, απαιτείται δράση για τη μείωση των χρόνων αδειοδότησης για έργα ανανεώσιμης ενέργειας. Τέλος, παρά τις συνεχιζόμενες προσπάθειες, θα μπορούσε να επιταχυνθεί η διαδικασία καθορισμού περιοχών επιτάχυνσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

(29) Οι καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας στη Λετονία παραμένουν εκτεθειμένοι σε ασταθείς τιμές με απότομες αυξήσεις, ιδίως κατά τη διάρκεια περιόδων χαμηλής παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, όταν το σύστημα βασίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό στη δαπανηρή παραγωγή από ορυκτά καύσιμα και στις εισαγωγές, γεγονός που αναδεικνύει τη διαρκή σημασία της προώθησης λύσεων ευελιξίας χωρίς ορυκτά καύσιμα, όπως η αποθήκευση ενέργειας και η απόκριση ζήτησης. Το 2025 τέθηκαν σε λειτουργία δύο συστήματα αποθήκευσης ενέργειας σε μπαταρίες με στήριξη από χρηματοδότηση της ΕΕ, τα οποία άρχισαν να παρέχουν βασικές υπηρεσίες ευελιξίας. Πρόσφατες κανονιστικές επικαιροποιήσεις απλούστευσαν την αδειοδότηση για έργα συντοπισμένης αποθήκευσης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Θα ήταν δυνατό να γίνουν περισσότερα για να δοθεί η δυνατότητα στους καταναλωτές και τους φορείς εκμετάλλευσης να παρέχουν ευελιξία στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας της Λετονίας, για παράδειγμα με την προώθηση ανεξάρτητων φορέων σωρευτικής εκπροσώπησης ζήτησης μικρής κλίμακας, τη μετάβαση προς συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης για ηλεκτρική ενέργεια και τη δοκιμή πιλοτικών έργων ευελιξίας με μεγαλύτερους παράγοντες.

(30) Ο κτιριακός τομέας, μολονότι η τελική κατανάλωση ενέργειας που του αντιστοιχεί μειώνεται τα τελευταία έτη, παραμένει σημαντικός καταναλωτής ενέργειας στη χώρα και χρειάζεται περαιτέρω δράση για την επίτευξη των στόχων ανακαίνισης και ενεργειακής απόδοσης για το 2030. Το 2025 υλοποιήθηκαν κανονιστικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες για την επιτάχυνση των ποσοστών ανακαίνισης, συμπεριλαμβανομένων αναθεωρήσεων των κανόνων ψηφοφορίας και λήψης αποφάσεων σε πολυκατοικίες. Η εξέλιξη αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία δεδομένου του μεγάλου αποθέματος πολυκατοικιών κατασκευασμένων πριν από το 1990. Τα καθεστώτα στήριξης για την ενεργειακή απόδοση εξακολουθούν να εξαρτώνται από δημόσια χρηματοδότηση, κυρίως από την ΕΕ. Θα ήταν προς όφελος της Λετονίας να προσελκύσει πρόσθετη ιδιωτική χρηματοδότηση, για παράδειγμα προσφέροντας περισσότερα χρηματοδοτικά μέσα και επιλογές ελαχιστοποίησης των κινδύνων, ενώ παράλληλα η στήριξη βάσει επιχορηγήσεων θα είναι στοχευμένη στα πιο ευάλωτα νοικοκυριά. Χρειάζονται ιδιαίτερες προσπάθειες για την προώθηση του εξηλεκτρισμού και της υιοθέτησης ενεργειακά αποδοτικών τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών για τη θέρμανση και τη ψύξη, οι οποίες αντιστοιχούν στο μεγαλύτερο μέρος της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στον τομέα των κατοικιών.

(31) Αν και η Λετονία έλαβε μέτρα για την απανθρακοποίηση του τομέα των μεταφορών της, παραμένει μία από τις μεγαλύτερες πηγές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στη χώρα. Οι οδικές μεταφορές εξαρτώνται κατά 92 % από τα ορυκτά καύσιμα και ευθύνονται για το 83 % των εκπομπών από τις μεταφορές. Ο νόμος για την ενέργεια στις μεταφορές, ο οποίος εκδόθηκε στα τέλη του 2025 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2026, παρέχει το πλαίσιο για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας REDIII στον τομέα των μεταφορών. Η χρήση ιδιωτικών ηλεκτρικών οχημάτων αυξήθηκε ελαφρώς, από 0,8 % το 2024 σε 1,05 % το 2025, ενώ οι υποδομές φόρτισης για ελαφρά οχήματα διπλασιάστηκαν το 2025, αν και ξεκίνησαν από χαμηλή βάση και παρέμειναν περιορισμένες για τα βαρέα οχήματα. Ως εκ τούτου, θα ήταν προς όφελος της Λετονίας να προωθήσει περαιτέρω τη χρήση οχημάτων χαμηλών και μηδενικών εκπομπών, μεταξύ άλλων για τον εμπορικό στόλο της, και να επεκτείνει τις υποδομές της για επαναφόρτιση, ιδίως για τα βαρέα οχήματα. Όσον αφορά τις σιδηροδρομικές μεταφορές, αν και το 90 % των επιβατικών σιδηροδρομικών μεταφορών είναι εξηλεκτρισμένο, οι εμπορευματικές υπηρεσίες εξακολουθούν να βασίζονται στο ντίζελ, ενώ ο συνολικός εξηλεκτρισμός των σιδηροδρόμων της Λετονίας ανέρχεται μόλις στο 14 % σε σύγκριση με τη μέση κάλυψη στην ΕΕ, που ανέρχεται στο 57 %. Η ολοκλήρωση του έργου Rail Baltica αναμένεται να εντάξει στρατηγικά τη Λετονία στο σιδηροδρομικό δίκτυο της ΕΕ και να βελτιώσει σημαντικά τη σιδηροδρομική κάλυψη, διευκολύνοντας παράλληλα τη μετάβαση από τις οδικές στις σιδηροδρομικές μεταφορές και, ως εκ τούτου, στηρίζοντας την περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές.

(32) Η Λετονία αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά τη μετάβασή της σε κυκλική οικονομία και η παραγωγικότητα των πόρων της ανέρχεται επί του παρόντος περίπου στο ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ. Η Λετονία έχει μειώσει σημαντικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στον μεταποιητικό τομέα, αλλά η ενεργειακή ένταση της μεταποιητικής βιομηχανίας της Λετονίας παραμένει μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Μολονότι η Λετονία έχει βελτιώσει το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων της, καθιερώνοντας τη χωριστή συλλογή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων το 2025 και εγκαινιάζοντας ένα σύστημα ανταποδοτικής ανακύκλωσης για ηλεκτρονικά τσιγάρα το 2026, και έχει καλό ποσοστό ανακύκλωσης για συγκεκριμένες ροές αποβλήτων (πλαστικές συσκευασίες, απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων), το ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών της το 2024 ήταν μόλις το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ (6,8 % έναντι 12,2 % για την ΕΕ) και, ως εκ τούτου, θα ήταν ωφέλιμη η περαιτέρω βελτίωση. Σχεδόν τα μισά αστικά απόβλητα της Λετονίας εξακολουθούν να αποστέλλονται σε χώρους υγειονομικής ταφής. Η Λετονία δεν βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου της όσον αφορά την απορρόφηση άνθρακα. Κατά την περίοδο 2020-2023, η αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον τομέα LULUCF είναι το σωρευτικό αποτέλεσμα των υψηλότερων ποσοστών υλοτόμησης και του υψηλότερου ποσοστού θνησιμότητας στα ώριμα δάση.

(33) Λαμβάνοντας υπόψη τον καίριο ρόλο του ανθρώπινου κεφαλαίου στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης, το 2026 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την επείγουσα αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων οι οποίες σχετίζονται με το ανθρώπινο κεφάλαιο στους τομείς των δεξιοτήτων, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και οι οποίες παρεμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2026 που απευθύνονται στη Λετονία μπορούν να συμβάλουν στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με το ανθρώπινο κεφάλαιο στην Ένωση.

(34) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων στους τομείς STEM, στη διδασκαλία, την έρευνα και την ψηφιοποίηση, καθώς και στον κοινωνικό τομέα και στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη για την ανταγωνιστικότητα. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε τομείς όπως η παραγωγή ενέργειας και η μεταποίηση παραμένουν υψηλές και αναμένεται να ενταθούν τις επόμενες δεκαετίες. Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας θα μπορούσε να συμβάλει στην προσέλκυση και τη διατήρηση ειδικευμένων εργαζομένων, μεταξύ άλλων σε τομείς όπως η διδασκαλία, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η κοινωνική μέριμνα. Επιπλέον, ο χαμηλός αριθμός αποφοίτων στους τομείς των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) και οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού στην έρευνα υπονομεύουν την ικανότητα καινοτομίας και την ανταγωνιστικότητα της Λετονίας. Η Λετονία έχει χαμηλές επιδόσεις στις ψηφιακές δεξιότητες, ιδίως στις βασικές ψηφιακές δεξιότητες, όπου κατατάσσεται στην τέταρτη χειρότερη θέση στην ΕΕ, κατάσταση που έχει επίσης επίπτωση στην ψηφιοποίηση των ΜΜΕ. Παρότι έχουν καταβληθεί προσπάθειες πρόσφατα, το σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων της Λετονίας παραμένει κατακερματισμένο και δεν είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Θα ήταν προς όφελος της Λετονίας να ενισχύσει τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό της στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων θεσπίζοντας εθνική στρατηγική για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ALMP) και η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) θα ήταν δυνατό να συνδεθούν καλύτερα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας μέσω στενής συνεργασίας με οργανώσεις εργοδοτών και συνδικαλιστικές οργανώσεις.

(35) Η Λετονία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει υψηλά επίπεδα ανισότητας, με τον λόγο πεμπτημορίων εισοδήματος να αυξάνεται από 6,28 το 2024 σε 6,68 το 2025, υπερβαίνοντας σημαντικά τον μέσο όρο της ΕΕ, που ήταν 4,62. Επιπλέον, αν και το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε το 2024 σε 24,3 %, παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, που ήταν 21 %. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας είναι ιδιαίτερα υψηλό για τις ευπαθείς ομάδες, όπως οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία και οι μονογονεϊκές οικογένειες. Η κατάσταση αυτή αντικατοπτρίζει τη σχετικά χαμηλή κάλυψη και τη χαμηλή επάρκεια της κοινωνικής προστασίας, ιδίως όσον αφορά τις μη ανταποδοτικές παροχές. Ο αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων πλην των συντάξεων, ο οποίος ήταν ήδη ένας από τους χαμηλότερους στην ΕΕ, μειώθηκε για δεύτερο συνεχόμενο έτος. Για τα άτομα με αναπηρία, η κάλυψη των επιδομάτων ειδικής φροντίδας είναι χαμηλή και τα υφιστάμενα επιδόματα δεν έχουν αυξηθεί ώστε να συμβαδίζουν με τον πληθωρισμό. Παρότι έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα πρόσφατα, η επάρκεια των συντάξεων γήρατος παραμένει μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ και το συνολικό ποσοστό αναπλήρωσης αναμένεται να επιδεινωθεί περαιτέρω τα επόμενα έτη αν δεν υπάρξει απόκριση σε επίπεδο πολιτικής. Οι κοινωνικές υπηρεσίες και η μακροχρόνια φροντίδα, ιδίως η κατ' οίκον φροντίδα, παραμένουν ανεπαρκώς ανεπτυγμένες. Επιπλέον, εξακολουθούν να υπάρχουν εδαφικές διαφορές στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Οι περιφέρειες που συνορεύουν με τη Ρωσία και τη Λευκορωσία, ιδίως η Latgale, καθώς και οι αγροτικές περιοχές, πλήττονται ιδιαίτερα από τη μείωση του πληθυσμού, το χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, την περιορισμένη πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες, κατάσταση που επιδεινώνει τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και τον κίνδυνο φτώχειας. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα συμβάλει επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης ([17]).

(36) Τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας στη Λετονία παρουσιάζουν μικρή βελτίωση, καθώς η χώρα καταγράφει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά προσδόκιμου ζωής στην ΕΕ και υψηλά ποσοστά αποτρεπτής θνησιμότητας. Παρά κάποια πρόσθετη χρηματοδότηση, οι χαμηλές δημόσιες δαπάνες για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη επηρεάζουν την ανθεκτικότητα του συστήματος και εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την πρόσβαση σε ποιοτική περίθαλψη, όπως αποδεικνύεται από τους μεγάλους χρόνους αναμονής και τις υψηλές άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς λόγω της περιορισμένης δέσμης των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία παροχών. Αν και η κυβέρνηση έχει λάβει ορισμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των υψηλών δαπανών για άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης του καταλόγου των φαρμάκων των οποίων η δαπάνη επιστρέφεται και της αύξησης του ποσοστού επιστροφής, οι υψηλές άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς εξακολουθούν να επιβαρύνουν δυσανάλογα τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, επιδεινώνοντας έτσι τις ανισότητες όσον αφορά τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας και οδηγώντας σε υψηλά επίπεδα μη ικανοποιούμενων ιατρικών αναγκών σε ολόκληρο τον πληθυσμό. Επιπλέον, τα ιατρικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν σοβαρή έλλειψη εργαζομένων στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, στον οποίο αποθαρρύνεται η πρόσληψη και η διατήρηση εξαιτίας κακών συνθηκών εργασίας. Η αντιμετώπιση του υψηλού φόρτου εργασίας, η διαρθρωτική αύξηση των αποδοχών στη δημόσια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η βελτίωση των αποτελεσμάτων σταδιοδρομίας θα μπορούσαν να συμβάλουν στην προσέλκυση προσωπικού στον τομέα. Συμπεριφορικοί παράγοντες κινδύνου —όπως η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, το κάπνισμα και η χαμηλή σωματική δραστηριότητα— εξακολουθούν να αποτελούν βασικές αιτίες των πενιχρών αποτελεσμάτων στον τομέα της υγείας. Θα ήταν δυνατός ο μετριασμός αυτών των αποτελεσμάτων με την ενίσχυση των πολιτικών πρόληψης στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των εκστρατειών προσυμπτωματικού ελέγχου και δημόσιας υγείας.

([17]) SWD(2026)122 — Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF) [Ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου σχετικά με την κοινωνική σύγκλιση με βάση το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης (SCF)], 2026.

(37) Το απόθεμα κατοικιών της Λετονίας παραμένει παρωχημένο και ανεπαρκές, ιδίως όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση, λόγω της μακρόχρονης ανεπάρκειας των επενδύσεων και του υψηλού αποθέματος πολυκατοικιών κατασκευασμένων πριν από το 1990. Η κατάσταση αυτή ασκεί οικονομική πίεση στα νοικοκυριά, ιδίως υπό το πρίσμα του αυξανόμενου ενεργειακού κόστους. Έντονες περιφερειακές και κοινωνικοοικονομικές ανισότητες περιορίζουν την κατασκευή και τις ανακαινίσεις κατοικιών, ιδίως εκτός της Ρίγας. Επιπλέον, η αγορά ενοικίασης ακινήτων και η αγορά κοινωνικής στέγασης παραμένουν ανεπαρκώς ανεπτυγμένες. Η πρόσβαση σε κοινωνική στέγαση παρέχεται κυρίως με βάση το επίπεδο εισοδήματος και δεν είναι ικανοποιητικά προσαρμοσμένη στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Η προσέγγιση «προτεραιότητα στη στέγαση» είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένη και περιορίζεται στην περιφέρεια της πρωτεύουσας της Ρίγας. Συνολικά, η αστεγία εξακολουθεί να αποτελεί διαρκή κοινωνική πρόκληση και δεν αντιμετωπίζεται επαρκώς από τις εθνικές πολιτικές. Η έλλειψη ποιοτικών και οικονομικά προσιτών κατοικιών υπονομεύει την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και την κοινωνική ευημερία. Η Λετονία έχει εφαρμόσει ορισμένα καθεστώτα για τη στήριξη της κατασκευής οικονομικά προσιτών κατοικιών στις περιφέρειες, κυρίως μέσω του κρατικού αναπτυξιακού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος ALTUM, αλλά χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για την επέκταση του αποθέματος κοινωνικών κατοικιών και τη βελτίωση της ποιότητας και της επάρκειας των κατοικιών, μεταξύ άλλων μέσω ανακαινίσεων και ενεργειακών βελτιώσεων, ιδίως εκτός της περιφέρειας της πρωτεύουσας.

(38) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 2026 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων ΣΑΑ, για να εφαρμόσουν τη σύσταση του 2026 σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Για τη Λετονία, η σύσταση 1 συμβάλλει στην εφαρμογή της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 2 συμβάλλει στην εφαρμογή της τέταρτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 3 συμβάλλει στην εφαρμογή της έβδομης, της ένατης και της δέκατης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, η σύσταση 4 συμβάλλει στην εφαρμογή της έβδομης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ και η σύσταση 5 συμβάλλει στην εφαρμογή της πέμπτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λετονία να λάβει μέτρα το 2026 και το 2027 προκειμένου:

1. Να συνεχίσει να τηρεί τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025, αξιοποιώντας παράλληλα την ευελιξία στο πλαίσιο της εθνικής ρήτρας διαφυγής που ενεργοποιήθηκε από το Συμβούλιο. Να ενισχύσει την αμυντική ετοιμότητα, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα του χρέους και την αποδοτικότητα των δαπανών, καθώς και προσαρμόζοντας σταδιακά τον προϋπολογισμό ώστε να διατηρηθεί διαρθρωτικά υψηλότερο επίπεδο αμυντικών δαπανών. Να διασφαλίσει ότι μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας είναι προσωρινά, στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών ή στην κάλυψη των αναγκών των ενεργοβόρων επιχειρήσεων, διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και ότι το δημοσιονομικό τους κόστος είναι συμβατό με τις δεσμεύσεις βάσει του δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ. Να καταστήσει τα δημόσια οικονομικά κατάλληλα για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αναγκών δαπανών, μεταξύ άλλων για την άμυνα και την ανθεκτικότητα έναντι υβριδικών απειλών, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την κοινωνική προστασία, όπως με τη διεύρυνση της φορολογίας σε πηγές λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη, την προώθηση μέτρων για τη μετάβαση των άτυπων ή αδήλωτων δραστηριοτήτων στην επίσημη οικονομία και την καθιέρωση της πρακτικής ανακατεύθυνσης των δαπανών σε τομείς προτεραιότητας με βάση την επανεξέταση των δημόσιων δαπανών, με παράλληλη επέκταση του εύρους και της φιλοδοξίας τους.

2. Να διασφαλίσει τη συνέχεια των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Να διατηρήσει τον ρυθμό υλοποίησης στο πλαίσιο προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής αξιοποιώντας, όπου ενδείκνυται, την ανακατανομή προς τις στρατηγικές προτεραιότητες και δυνατότητες ευελιξίας που συμφωνήθηκαν κατά την ενδιάμεση επανεξέταση του πλαισίου της πολιτικής συνοχής. Να αντιμετωπίσει τις μοναδικές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις και τις προκλήσεις στους τομείς της ασφάλειας και της πολιτικής ετοιμότητας που επηρεάζουν ιδιαίτερα τις περιφέρειες στα εξωτερικά ανατολικά σύνορα της ΕΕ, στις οποίες περιλαμβάνεται και η ανάγκη για επενδύσεις σε υποδομές διπλής χρήσης.

3. Να βελτιώσει την πρόσβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση, και εκτός της περιφέρειας της πρωτεύουσας, μεταξύ άλλων με την τόνωση του ανταγωνισμού στον χρηματοπιστωτικό τομέα και με την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς. Να διευκολύνει την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, ιδίως των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Να ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ακαδημαϊκής κοινότητας, τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τη στήριξη της εμπορικής αξιοποίησης της έρευνας και την κλιμάκωση της καινοτομίας.

4. Να συνεχίσει την ανάπτυξη ανανεώσιμης ενέργειας, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της αδειοδότησης, τον καθορισμό περιοχών επιτάχυνσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την προώθηση λύσεων ευελιξίας χωρίς ορυκτά καύσιμα. Να κλιμακώσει την ενεργειακή απόδοση και την απανθρακοποίηση στα κτίρια. Να επιταχύνει την απανθρακοποίηση των μεταφορών, μεταξύ άλλων επιταχύνοντας την ολοκλήρωση του έργου Rail Baltica. Να αυξήσει την αποδοτική χρήση των πόρων και τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία μέσω της οικολογικής καινοτομίας και των πρακτικών βιώσιμης διαχείρισης των πόρων.

5. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω στοχευμένης αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης των ενηλίκων για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας. Να ενισχύσει την κοινωνική προστασία με σκοπό τη μείωση της φτώχειας και των ανισοτήτων, μεταξύ άλλων βελτιώνοντας την επάρκεια των συντάξεων γήρατος και την πρόσβαση σε ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες. Να ενισχύσει την επάρκεια και την προσβασιμότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης με σκοπό τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στον τομέα της υγείας, μεταξύ άλλων παρέχοντας επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, διευρύνοντας τη δέσμη των παροχών που προβλέπονται από τη νομοθεσία, μειώνοντας τις άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς και ενισχύοντας τα μέτρα πρόληψης σε θέματα υγείας. Να αυξήσει τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα της οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγασης, ιδίως εκτός της περιφέρειας της πρωτεύουσας.

Βρυξέλλες, 10 Ιουλίου 2026.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

S. HARRIS